

DÜNYADA SENDİKALAŞMA ORANLARI DÜŞÜYOR

Aydınlık Gazetesi, 15 Şubat 2020

Yıldırım Koç

Sendikaların üye sayısı ve sendikalaşma oranındaki düşme eğilimi Türkiye'ye özgü değildir. Çeşitli nedenlere bağlı olarak, birçok ülkede sendikalaşma oranlarında bir düşme söz konusudur.

GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELERDE DÜŞEN SENDİKALAŞMA ORANLARI

Çarpıcı örneklerden biri, ABD'deki durumdur.

ABD'de 1960 yılında sendikalaşma oranı yüzde **30,9**'du. Bu oran, 1976 yılında yüzde **21,6**'ya geriledi. Sendikalaşma oranındaki düşme daha sonraki yıllarda da devam etti. 2018 yılında ABD'de sendikalaşma oranı **10,1** idi.

İngiltere'de de ciddi bir düşüş yaşandı.

1960 yılında İngiltere'de sendikalaşma oranı yüzde **40,5** idi. Bu oran, özellikle İngiliz İşçi Partisi'nin iktidarda olduğu yıllarda yükseldi ve 1980 yılında yüzde **52,2** olmuştu. Ancak daha sonraki yıllarda sürekli bir düşüş yaşandı. 2018 yılında İngiltere'de işçilerin yalnızca yüzde **23,4**'ü sendikalıydı.

Almanya'da 1960 yılında sendikalaşma oranı yüzde **34,7** idi. Bu oran daha sonraki yıllarda aşağı yukarı aynı kaldı ve 1991 yılında yüzde **36,0** ile zirveye ulaştı. Ancak daha sonraki yıllarda sendikalaşma oranı hızla geriledi. 2018 yılında Almanya'da sendikalaşma oranı **16,5**'e düşmüştü.

Fransa'da sendikalaşma oranı geleneksel olarak düşüktür; ancak sendikaların imzaladığı toplu iş sözleşmeleri sendikasız işyerlerinde de uygulanır. 1960 yılında Fransa'da işçilerin yüzde **18,9**'u sendika üyesiydi. Bu oran yıllar içinde artarak 1975 yılında yüzde **22,8** düzeyiyle zirveye ulaştı. Ancak daha sonraki yıllarda sürekli bir düşüş oldu. 1995 yılında sendikalaşma oranı yalnızca yüzde **9,3** düzeyindeydi. Fransa'ya ilişkin son veri 2016 yılına aittir. Bu yıl sendikalaşma oranı yüzde **10,8** idi.

SENDİKALAŞMA ORANININ BİR ÖLÇÜDE KORUNABİLDİĞİ ÜLKELER

Belçika, Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç'te ise yıllar içinde sendikalaşma oranlarında bir düşme yaşanmakla birlikte, sendikalaşma oranları yine de diğer ülkelere göre yüksektir.

Belçika'da 1960 yılında yüzde 41,5 olan sendikalaşma oranı, 2001 yılına kadar sürekli yükseldi ve bu yıl yüzde 56,4 oldu. Ancak 2018 yılında bu oran yüzde **50,3'e** gerilemişti.

Danimarka'da 1960 yılında yüzde 59,0 olan sendikalaşma oranı, 1983 yılında yüzde 80,3 ile zirveye ulaştı. 2018 yılında bu oran yüzde **66,5** idi.

Finlandiya'da 1960 yılında sendikalaşma oranı yüzde 31,9 idi; 1993 yılında yüzde 81,2 oldu. 2018 yılında yüzde **60,3** düzeyindeydi.

İzlanda'da sendikalaşma oranları rekor düzeydedir. 1979 yılında yüzde 67,2 olan düzey, 2002 yılında yüzde 92,5 oldu. 2018 yılında da ücretli çalışanların yüzde **90,7'si** sendika üyesiydi.

Norveç'te 1960 yılında yüzde 60,0 olan sendikalaşma oranı yavaş yavaş düşerek 2018 yılında yüzde **49,2**'ye geriledi.

İsveç'te sendikalaşma oranı 1960 yılında yüzde 64,6 idi. Bu oran 1986 yılında yüzde 85,1 düzeyine tırmandı. Ancak 2000'li yıllarda yaşanan azalmanın ardından, sendikalaşma oranı 2018 yılında yüzde **64,9** oldu.

SENDİKALAŞMA ORANLARI NİÇİN AZALİYOR

Gelişmiş kapitalist ülkelerde sendikalaşma oranlarının azalması iki temel nedene bağlıdır.

Özellikle soğuk savaş (yaklaşık 1946'da başlayan ve iniş çıkışlarla 1985'e kadar süren dönem) yıllarında, hükümetler ve işverenler, anti-komünist olmaları koşuluyla sendikalaşmayı desteklediler.

Bu nedenle, birçok ÷lkede bu yıllarda sendikalaşma oranları hızla yükseldi. Ancak soğuk savaşın sona ermesi ve özellikle 1991 yılında Sovyetler Birlięi'nin çöküşünün ardından sermayedar sınıfın ve hükümetlerin sendikalaşmaya bakışı değişti.

İkinci neden, yaklaşık 1945-1973 döneminde yaşanan ve "Kapitalizmin Altın Çağı" olarak nitelenen dönemde, sürekli ekonomik büyümenin ve sömürgelerden kaynak aktarımının, işçileri hoş tutacak tavizlerin verilebilmesine yol açmasıdır. Altın Çaę'ın sona ermesinden sonra başlayan durgunluk ve krizler döneminde ve özellikle de 2008 yılında başlayan kapitalizmin üçüncü küresel krizini izleyen yıllarda, sermayedar sınıfın sendikalaşmaya karşı tavrı olumsuzlaştı.